

Ярослав Дейнека,

молодший науковий співробітник,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна

e-mail: clava-1995@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4073-7106>

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ В ПЕРІОД СВІТОВИХ ВОЄН. ПРОПАГАНДА І ЦЕНзуРА В БІБЛІОТЕЧНІЙ СИСТЕМІ США У ВОЄННИЙ ЧАС

У статті аналізується роль бібліотечної системи США в Першій та Другій світових війнах, зокрема описано основні напрями роботи бібліотечної системи США в умовах війни, вказано специфічні завдання, виклики та проблеми, з якими зіштовхнулися бібліотеки США у зв'язку з участю країни у світових війнах, такі, як необхідність виконувати вимоги військової цензури, вести пропаганду, пристосовуватися до змін у читацьких інтересах користувачів, зумовлених участю американських військових у бойових діях у рамках світових війн. Визначено, що досвід роботи бібліотек США у воєнний час має величезну цінність для організації і забезпечення функціонування українських бібліотек у зв'язку з російським вторгненням в Україну в лютому 2022 р. і подальшою війною.

Ключові слова: бібліотечна система США, Американська бібліотечна асоціація, Перша світова війна, Друга світова війна, бібліотечне обслуговування, цензура, пропаганда.

Постановка наукової проблеми. Протягом першої половини ХХ ст. бібліотечна система США стикалася із численними викликами, пов'язаними з Першою та Другою світовими війнами. Масштаб конфліктів та ідеологічна спрямованість Другої світової війни зумовили необхідність включення бібліотечних систем у процес забезпечення інформаційних та психологічних потреб населення в тилу та на лінії фронту. Уряди країн, що брали участь у війні, у тому числі США, активно залучали бібліотеки до ведення пропаганди та підкорили їх контролю військової цензури. Бібліотекарі самі долучалися до цієї роботи. Досвід роботи іноземних бібліотечних систем, зокрема американської, у контексті війн викликає значний науковий інтерес,

оскільки надає можливість адаптувати українські бібліотеки до викликів, що виникли внаслідок російської агресії в лютому 2022 р.

Актуальність дослідження. 24 лютого 2022 р. російські війська широким фронтом вторглися на територію України, тим самим різко активізували бойові дії, що тривали з 2014 р. Відтак, українська бібліотечна система зіткнулась із новими викликами, характерними для воєнного часу. Оскільки бібліотеки в Україні виступають не лише як зберігачі та поширювачі знань, а і як важливі соціокультурні центри, що забезпечують духовне відновлення та підтримку населення в умовах війни, розуміння досвіду американських бібліотек у воєнний період може стати цінним ресурсом для українських бібліотекарів у пошуку ефективних стратегій та методів роботи в умовах військової загрози. Крім того, дослідження може бути корисним для розуміння важливості взаємодії між культурними інституціями та військовими структурами в контексті воєнних дій. Також досвід діяльності бібліотек США в роки Першої та Другої світових війн становить значний науковий інтерес у контексті вивчення специфічних для воєнного часу нових умов, напрямів та форм роботи бібліотечної системи.

Аналіз досліджень. Історію американських бібліотек у роки Першої і Другої світових війн вивчали такі американські науковці, як П. К. Беккер, Д. М. Баррі, П. Батлер, Ч. Г. Браун, В. А. Віганд, Е. Геллер, Д. Джеймсон, П. А. Джонс, М. П. Дуглас, С. Ендрюс, М. Ешли, Д. Н. Картер, Д. М. Кеннеді, М. А. Кімбал, Т. В. Кох, Д. Кріл, Г. Лавін, Г. В. Ліберт, Ф. Поллак, Д. Г. Фітцпатрік, Ф. Ф. Хоппер, Б. Чубак, А. П. Янг та ін.

Мета статті: розкрити особливості діяльності бібліотек США у роки Першої та Другої світових воєн, пропаганди і цензури в бібліотечній системі США та їх вплив на виконання бібліотеками США свого патріотичного обов'язку перед народом і збройними силами у зазначений період.

Виклад основного матеріалу дослідження. На початку ХХ ст. бібліотеки в США мали значно більше функцій, ніж тільки забезпечення доступу до книг і журналів. Вони були відкриті для всіх членів громади, і бібліотекарі вважали своєю відповідальністю забезпечувати доступ до знань та інформації. Бібліотеки були місцями зустрічей та дискусій для місцевих жителів, а також пропонували безкоштовні лекції та курси, що розширювали культурний та освітній рівень відвідувачів.

Крім того, бібліотеки надавали безкоштовну довідкову та інформаційну допомогу, що включала пошук матеріалів, допомогу в роботі з комп'ютерами та інші послуги. Ці бібліотечні послуги були незамінні для студентів, дослідників та будь-якої людини, яка шукала інформацію на будь-яку тему.

Публічні бібліотеки також були місцем розвитку культури та мистецтва. Вони мали спеціальні колекції мистецтва й музичні збірки та часто організовували безкоштовні концерти й виставки, що залучали велику кількість відвідувачів. Ці заходи робили культурний і мистецький контент доступним для всіх мешканців громади, незалежно від їхнього статусу та соціально-економічного стану.

На початку Першої світової війни вже існувала національна професійна організація американських бібліотекарів, яку назвали Американською бібліотечною асоціацією (ALA). За свої перші роки існування ALA зосередила свої зусилля на створенні стандартів для бібліотечного менеджменту та професійної діяльності, зокрема розвитку фондів. Організація вважала, що для забезпечення ефективного функціонування бібліотек необхідно мати чіткі стандарти управління та професійну етику.

Одним з найважливіших напрямів діяльності ALA було створення стандартів для ведення бібліотечних фондів. Бібліотечні фонди вважалися головним ресурсом бібліотек, тому ALA рекомендувала стандарти для їх розвитку та збереження. Організація пропагувала упорядкування фондів, щоб забезпечити зручний та швидкий доступ до необхідних видань.

Крім того, ALA сприяла створенню зручних форматів для каталогів та поширенню інформації про бібліотечні послуги. Організація також докладала зусиль для підвищення кваліфікації бібліотекарів та поширення професійних стандартів [5].

Під час Першої світової війни, ще до того як США офіційно вступили у війну, публічні бібліотеки були джерелом інформації для людей, яким потрібні були відомості про конфлікт у Європі. Особливо це стосувалося бібліотек у великих міських центрах із різноманітним етнічним населенням, багато з яких були вихідцями з країн, які брали участь у війні. Публічні бібліотеки були притулком, вони надавали як інформацію, так і місце для зустрічей для дітей і дорослих, хоча типи заходів, які проводилися на цій громадській арені, змінювалися протягом війни [1, р. 454].

Під час Першої світової війни американські бібліотеки стали об'єктом цензури з боку влади, що вважалось необхідним кроком в ім'я патріотизму та патерналізму. Було засновано офіційну цензурну раду. Бібліотекарі були зобов'язані видаляти з фондів всі матеріали, які вважалися «антиамериканськими». Така практика була пов'язана з ідеєю забезпечення національної безпеки і зміцнення національного духу.

Однак до Другої світової війни погляди на цензуру в бібліотеках змінилися. Багато бібліотекарів почали відстоювати право громадян на доступ до інформації, незалежно від політичних чи ідеологічних

переконань. Вони вважали, що цензура є порушенням свободи слова та права на інформацію і спричинює відчуття міжнародної ізоляції та відсталості.

Такі погляди були дуже важливими для розвитку бібліотечної справи в США після Другої світової війни. Бібліотекарі відстоювали право читачів на доступ до інформації та підтримували свободу слова, незалежно від того, чи вважали вони цю інформацію вірною чи неправильною. Це підтвердило важливість ролі бібліотек у забезпеченні свободи слова та доступу до інформації в демократичному суспільстві [6, р. 1].

У перші 17 років XX ст. американські бібліотекарі обговорювали питання щодо своєї патерналістської цензури, яка полягала в обмеженні доступу до книг із певними ідеями або контентом з метою захисту публіки. Деякі з них почали висловлювати опір цій ідеї, переконуючи, що цензура має обмежувати свободу читання та руйнувати плюралістичні погляди. Однак перехід США до Першої світової війни спричинив зміну поглядів, бібліотекарі вважали цензуру як патріотичний обов'язок, тому дебати про це питання згасли. Хоча більшість бібліотекарів все ще вважали, що цензура вирішує певні проблеми суспільства, рух, спрямований на підтримку свободи читання та плюралістичних поглядів, постійно зростав.

Коли в 1914 р. у Європі почалася війна, бібліотеки відреагували, доклавши особливих зусиль, щоб зібрати велику та повну колекцію літератури про війну всіма мовами та в усіх формах. Представлені мали бути всі сторони і всі точки зору. Хоча війна була проблематичною для Америки через велике та впливове німецьке населення, німецькомовні книги про війну були відкладені окремо разом з іншими німецькомовними книгами, оскільки німецькі читачі звертаються лише до книг цієї колекції, а книги про війну німецькою мовою втрачаються для них, якщо вони зберігаються разом з англійськими. У той же час американські бібліотекарі також дискутували про доступність іншомовних матеріалів. Їх цікавило, чи не було б краще для іммігрантів, якщо б вони отримували інформацію про Америку їхньою рідною мовою і швидше асимілювалися.

Зі вступом Великобританії у війну американські бібліотекарі були налякані спричиненими британською цензурою труднощами з отриманням німецької пропаганди, яку американці вважали суто освітньою. Раптове посилення кордонів там, де їх раніше не було, шокувало міжнародну спільноту або принаймні ту її частину, яка ще не перебувала в стані війни. Окрім раптових труднощів з отриманням літератури з Європи, війна не сильно вплинула на американських бібліотекарів. Здебільшого їм вдалося зберегти нейтралітет як професії, принаймні в американському конфлікті

між пацифістами та прихильниками європейської війни. Деякі бібліотекарі, особливо бібліотекарі-пацифісти, наполягали на пропаганді, а не просто на відсутності цензури.

Після того як США приєдналися до бойових дій у Європі, хвиля патріотизму припинила дискусії щодо переваг і недоліків цензури. У той же час, під час війни, саме цензура була прийнятним правилом, але після війни дискусія про доцільність цензури знову відновилася.

Одним з її прикладів є діяльність бібліотечної комісії штату Вісконсін. Вона переглянула свою традиційну позицію нейтралітету, стверджуючи, що умови війни витіснили суто академічні проблеми. Бібліотеки Вісконсіна були повинні використовувати свою владу як державна установа на благо країни. На думку комісії, невикористання своїх сил для допомоги справі війни було еквівалентом державної зради, а однією з ключових сильних сторін бібліотеки була можливість вибирати, що буде доступним для публічного читання, а що ні [6, р. 5].

Основна частина фактичної цензури була зосереджена на політиці. У 1918 р. Публічна бібліотека Сент-Луїса оголосила, що вилучила не лише проницьку літературу, а й будь-які книги, які обговорювали нейтралітет, соціалізм чи пацифізм. Публічна бібліотека Клівленда зайняла тверду й публічну позицію щодо вилучення всієї літератури, яка могла б викликати у громадськості сумніви щодо американського уряду чи військових зусиль, і особливо тієї, яка могла б викликати у громадськості симпатії до ворожих націй [6, р. 5]. Цю цензуру не вважали ані суворою, ані радикальною ті, хто її впроваджував; це був обов'язок бібліотеки під час війни, і бібліотекарі заслуговували на похвалу, яку вони отримували за виконання своєї ролі.

Іншою поширеною формою цензури в багатьох бібліотеках була цензура за мовою. Вона була задіяна як до літератури, написаної німецькою мовою, так і літератури, перекладеної з німецької на англійську. Публічна бібліотека Нового Орлеана вилучила всю німецьку літературу з 1916 по 1919 р., а Публічна бібліотека Квінсу прибрала німецьку літературу зі своїх полиць у 1919 та 1920 р. [6, р. 5]. Метою вилучення книг було усунення спокус. Якби відвідувачі бібліотеки знали, що книга існує, вони могли піти шукати її деінде, навіть якщо не могли отримати її в публічній бібліотеці. Вилучення книг мало на меті позбавити їх уваги громадськості, а відвідувачам бібліотек дозволили читати лише ті належним чином патріотичні книжки, які ще були в обігу. Беззаперечно вилучення німецької літератури з полиць є вражаючим масштабним і невірковим актом цензури. З огляду на таку велику кількість цензури, можна було б очікувати більше дискусій

про це, особливо в дусі похвали чи вказівок. Проте таких прямих дискусій надзвичайно мало.

Деякі бібліотеки використовувалися як тимчасові пункти вербування. У Солт-Лейк-Сіті публічна бібліотека допомогла виявити та зареєструвати хлопчиків, які не відвідують школу, для робочого резерву для хлопчиків та організації, яка вербувала хлопців віком від 16 років для роботи на фермі. Вісконсінську бібліотеку використовували як пункт набору медсестер, а в Міннеаполісі кілька кімнат приміщення бібліотеки було віддано під призовну комісію. Вони також давали інструкції щодо різного роду допомоги армії та її тилу, наприклад, в'язання та збирання металобрухту [3, р. 14].

Певні бібліотеки попри війну намагалися прищепити звичку читати. Одним із завдань бібліотек на той час було залучити якомога більше дітей до установи. Бібліотекарі пропонували вчителям теми проєктів, і їх часто запрошували поговорити безпосередньо зі студентами про патріотизм. Зважаючи, що дедалі більше дітей доводилося кидати школу та допомагати вдома, коли старші брати, сестри чи батьки йшли на війну, бібліотеки почали пропонувати навчальні матеріали, щоб допомогти їм продовжити навчання. Крім того, бібліотекарі використовували дітей як засіб доставки брошур та книг до батьків.

Іншою метою бібліотек під час Першої світової війни було забезпечення солдатів інформаційними матеріалами. Після того як США оголосили війну Німеччині, президент ALA В. Л. Браун призначив Комітет військової служби. Урядова комісія з питань діяльності тренувальних таборів тоді проголосувала за те, щоб покласти на цей орган відповідальність за забезпечення бібліотечних приміщень у військових таборах. Під керівництвом В. Вільсона ALA об'єдналася із шістьма іншими організаціями, щоб упорядкувати збір фондів і книг. Військовий міністр США Н. Д. Бейкер призначив групу до Військової ради бібліотеки з метою збору мільйона доларів, які будуть використані на будівлі, припаси та персонал для бібліотечної роботи. Ця група швидко досягла своєї мети, і на додаток до особистих пожертв вони отримали грант у розмірі 10 тис. дол. для кожної табірної бібліотеки від Корпорації Карнегі. Книгозбір був організований централізовано, щоб передати книги солдатам, але насправді місцеві бібліотеки мали популяризувати та збирати пожертви. Після закінчення війни виникло хвилювання щодо того, що солдати, які перебували в мирних районах і очікували на повернення додому, мали бажання читати, але не мали можливості зробити це через відсутність необхідних засобів. Більшість книг і журналів, які були надані під час боїв, були майже повністю зношені [3, р. 18].

Після завершення Першої світової війни цензура зберігалася ще кілька років, але бібліотекарі були більше зосереджені на відновленні післявоєнного життя, ніж на аналізі впливу пропаганди та цензури під час війни. Вони не намагалися глибоко проаналізувати ці питання та переосмислити їхній вплив на бібліотечну справу. Водночас бібліотекарі продовжували відновлювати та розширювати свої колекції, звертаючи увагу на різноманітність та доступність матеріалів для своїх користувачів. Однак це не значить, що проблеми з пропагандою та цензурою були ігноровані. З часом бібліотекарі стали активніше займатися цими питаннями, проводити різноманітні дослідження та публікувати наукові праці, щоб висвітлити їхній вплив на бібліотечну справу та забезпечити вільний доступ до інформації для всіх користувачів. У середині 1920-х років американські бібліотекарі знову почали сумніватися в обґрунтованості цензури. Наприкінці 1939 р. ALA стала першою національною асоціацією, яка офіційно зайняла позицію проти цензури. Однак на порозі Друга світова війна, і етика американських бібліотекарів невдовзі знову зіткнулася з тиском війни.

Пропаганда була широко поширеною в суспільстві до Другої світової війни, і від людей очікувалося, що вони зможуть її розпізнавати та відфільтрувати. У Європі країни Осі активно обмежували свободу думки. А. Гітлер почав вести власну пропагандистську війну в Німеччині і за кордоном. За допомогою Й. Геббельса, німецького міністра пропаганди, А. Гітлер розпочав кампанію, щоб повернути колективну німецьку свідомість до свого способу мислення. Перед оголошенням війни британці скидали листівки на німецькі міста, намагаючись протистояти тому, що відбувалося. У бібліотечній спільноті було багато дискусій про цензуру та пропаганду. Американці були втомлені пропагандою як внаслідок інформаційних кампаній минулої війни, так і через очевидну пропаганду, яку поширювали нацисти.

7 грудня 1941 р. США офіційно вступили в Другу світову війну. У 1942 р. бібліотекарі визначили свої цілі та обов'язки на внутрішньому фронті, а бібліотекарі по всій країні знайшли способи підтримати військові зусилля. Незважаючи на те, що уряд не вважав бібліотеки основними службами, бібліотекарі все одно вважали своїм моральним обов'язком інформувати націю про війну. Основні зусилля полягали в тому, щоб повідомити відвідувачам причини війни і дати їм психологічно втекти від неї. Хоча подвійний підхід як до інформування, так і до захисту американського цивільного населення здається суперечливим, бібліотекарі надали ці важливі послуги, на які був підвищений попит. Навіть більше, ніж під час Першої світової війни, книги вважалися необхідними для впливу на громадську думку. Більшість представників видавничої, книготорговельної

та бібліотечної спільнот погодилися з важливістю книг у суспільстві військового часу як розповсюджувачів інформації та ідей, а також для підтримки морального духу. Наприкінці 1942 р. Ф. Д. Рузвельт надіслав листа із цього приводу до Ради з книг у воєнний час, організації видавців і книготорговців, які розробили дешеві книги в м'якій обкладинці для відправки солдатам [3, р. 21].

Під час Другої світової війни ALA відіграла важливу роль у забезпеченні військових підрозділів та громадян надійною та достовірною інформацією. Бібліотеки мали дві головні мети: перша полягала в тому, щоб поширювати правдиву інформацію про війну, а друга – надавати громадянам можливість зрозуміти й інтерпретувати факти та події, що сталися.

У цей період Америка переживала складні часи, коли було важливо підтримувати моральний дух громадян та зміцнювати їхні почуття до країни. Бібліотеки також були залучені до цієї справи та відігравали важливу роль у навчанні громадян навичкам, щоб вони могли допомагати у військових зусиллях [3, р. 22].

Окрім роботи всередині США в умовах війни та руйнування бібліотек у Європі, ALA розробила програму допомоги для бібліотек, що розташовані в районах бойових дій. Ця програма отримувала фінансування від Фонду Рокфеллера та була керована Комітетом допомоги бібліотекам у зонах бойових дій ALA в співпраці з Радою міжнародних зв'язків ALA. Програма складалася з двох частин: перша стосувалася періодичних видань і тривала з 1941 по 1947 р., а друга займалася книгами і працювала з 1944 по 1947 р. Метою програми було поповнити колекції бібліотек американськими виданнями, що були недоступні для європейських та азійських бібліотек під час війни. Гранти від Фонду Рокфеллера на суму 588 тис. дол. допомогли понад 30 країнам, включаючи Болгарію, Чехословаччину, Угорщину, Польщу, Румунію, Радянський Союз і Югославію. Крім того, Фонд Рокфеллера надавав ALA додаткове фінансування для придбання вибраних книг у відповідь на запити від окремих науковців і бібліотек Європи та Азії [4, р. 27].

Бібліотекарі були дедалі більше стурбовані знищенням книг і бібліотек за кордоном. Усвідомлення ними намірів А. Гітлера знищувати цілі культури, народи та їх історико-культурне надбання спонукало до рішучих дій у пошуку оптимізації та вдосконалення бібліотечних послуг у воєнний час. Вони вважали за необхідне кожній бібліотеці негайно організувати свої послуги та витрати, щоб задовольнити потреби нації у стані війни. Вся діяльність бібліотеки повинна пройти потрійну перевірку у всіх аспектах її діяльності. Використовувались такі критерії: чи буде це сприяти перемозі,

чи допоможе це зробити Америку та світ кращими. Якщо якась діяльність не відповідає цим критеріям, то вона повинна поступитися місцем більш терміновим справам.

Одним із результатів спроби А. Гітлера асимілювати інші культури у своєму Третньому рейху було знищення доказів того, що їхня культура відрізнялася від його ідеалу. І в Німеччині, і в Японії книжки, наповнені суперечливими ідеями, розглядалися як не лише зброя для ведення війни, а і як інструмент позначення ворога для знищення.

Бібліотекарі чітко бачили, що ціна війни полягає в культурних і духовних цінностях, і ця втрата є абсолютною. Хоча втрата книг і будівель бібліотек була руйнівною, ще важче було сприйняти думку про те, що масштаби втрати ніколи не будуть відомі, оскільки багато каталогів також було знищено. Американські бібліотекарі були шоковані зображеннями спалених книг та зруйнованих бібліотек, але це дало їм сил підтримувати уряд під час війни. У початковій фазі Другої світової війни бібліотекарі стояли перед проблемою, як розповісти американцям про факти війни та як захистити їх від них. У цілому, бібліотекарі здійснювали важливу місію підтримки працьовитих чоловіків та жінок, які служили своїй країні вдома та за кордоном. Вони пишалися тим, що стали охоронцями та розповсюджувачами американської культури й знань. Бібліотека та бібліотекарі завжди відігравали певну роль у подіях, що характеризують періоди соціальних потрясінь, були вони жертвами чи агентами цих подій [2, р. 363].

Упродовж XX ст. бібліотеки стикнулися з різноманітними формами пропаганди. Бібліотекарі прагнуть стимулювати любов до читання та заохочувати користувачів до пошуку інформації. Однак з великою кількістю доступної інформації бібліотекарі не можуть бути поліцією думок. Вони мають покласти на свої знання й навички, щоб навчити користувачів критично мислити та приймати свої власні рішення. Бібліотекарі повинні відчувати, що вони успішно виконують свою роботу.

У період Першої та Другої світових війн американські бібліотеки відіграли значну роль у підтримці інформаційної війни. Вони стали надійним джерелом інформації для військових, науковців та громадськості, а також забезпечували доступ до цінних матеріалів, необхідних для виконання завдань у рамках війни.

Проте це не означало, що бібліотеки були вільні від військової цензури та пропаганди. У більшості випадків, держава використовувала бібліотеки для збору інформації та контролю за діяльністю громадськості. Незважаючи на це, працівники бібліотек виступали проти цензури та старалися зберегти незалежність своєї професії.

Отже, досвід американських бібліотек у період воєн має велике значення для української бібліотечної системи. Вивчення цього досвіду може допомогти у підготовці до адаптації українських бібліотек до викликів воєнного часу у зв'язку з російським вторгненням в Україну. Бібліотеки мають важливу роль у збереженні культурної спадщини та забезпеченні доступу до найцінніших матеріалів для науки й громадськості, тому необхідно враховувати досвід минулих воєн, щоб готуватися до поточних викликів.

Висновки. Перша та Друга світові війни мали величезний вплив на американське суспільство, у тому числі і на такий інститут, як бібліотечна система. Бібліотеки Сполучених Штатів прийняли виклик і гідно витримали всі випробування, зумовлені війною, хоча вони і викликали в бібліотекарській спільноті активну дискусію навколо питань етики цензури, пропаганди, нейтралітету бібліотечної професії. Нами визначено, що в роки світових воєн основними змінами в роботі американських бібліотек була необхідність виконувати вимоги військової цензури, вести пропаганду в інтересах армії, обслуговувати специфічні читацькі потреби війська та забезпечувати сильно трансформовані потреби тилу. Також треба вказати, що цей досвід має величезну цінність для України в умовах протистояння російському вторгненню, оскільки бібліотечна система має широкі можливості для протистояння агресії інформаційними методами, які Україна має вивчати та використовувати в інтересах національної безпеки і оборони. Перспективи подальших досліджень полягають в аналізі актуальних напрямів діяльності бібліотек України та їх адаптації до потреб часу в період російського повномасштабного вторгнення.

Список бібліографічних посилань

1. Kimball M. A. From Refuge to Risk: Public Libraries and Children in World War I. *Library Trends*. 2007. Vol. 55. No. 3. Pp. 454–463. <https://doi.org/10.1353/lib.2007.0010>
2. Rayward W. B., Jenkins C. Libraries in Times of War, Revolution, and Social Change. *Library Trends*. 2007. Vol. 55. No. 3. Pp. 361–369. <https://doi.org/10.1353/lib.2007.0021>
3. Smith A. M. *American libraries in wartime: the role of propaganda*. Chapel Hill: University of North Carolina, 2007. 38 p.
4. Sroka M. The American Library Association and the post-World War II rebuilding of Eastern European libraries. *IFLA Journal*. 2019. Vol. 45. No. 1. Pp. 26–33. <https://doi.org/10.1177/0340035218793920>

5. Starr J. Libraries and national security: An historical review. 2004. Vol. 9. No.12. <https://doi.org/10.5210/fm.v9i12.1198>
6. Stone N. A. Censorship and freedom: american libraries and the world wars. Waco, Texas: Baylor University, 2016. 38 p.

References

1. Kimball, M. A. (2007). From Refuge to Risk: Public Libraries and Children in World War I. *Library Trends*, 55(3), 454–463 [in English]. <https://doi.org/10.1353/lib.2007.0010>
2. Rayward, W. B., Jenkins, C. (2007). Libraries in Times of War, Revolution, and Social Change. *Library Trends*, 55(3), 361–369 [in English]. <https://doi.org/10.1353/lib.2007.0021>
3. Smith, A. M. (2007). American libraries in wartime: the role of propaganda. Chapel Hill. 38 p. [in English].
4. Sroka, M. (2019). The American Library Association and the post-World War II rebuilding of Eastern European libraries. *IFLA Journal*, 45(1), 26–33 [in English]. <https://doi.org/10.1177/0340035218793920>
5. Starr, J. (2004). Libraries and national security: An historical review. *First Monday*, 9(12) [in English]. <https://doi.org/10.5210/fm.v9i12.1198>
6. Stone, N. A. (2016). Censorship and freedom: american libraries and the world wars. Waco. 38 p. [in English].

Стаття надійшла до редакції 17.03.2023.

Yaroslav Deineka,

Junior Researcher,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

3 Holosiivskiy Ave., Kyiv 03039, Ukraine

e-mail: clava-1995@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4073-7106>

Features of Activity of Libraries of the United States of America during the World Wars. Propaganda and Censorship in the US Library System in Wartime

The article analyzes the role of the US library system in the First and Second World Wars, in particular describes the main directions of the work of the US library system in wartime, defines the specific tasks, challenges and problems that the US libraries faced because of the country's participation in the world wars, such as the need to fulfill the requirements of military censorship, to conduct propaganda, to adapt to changes in users' reading interests caused by the participation of the American military in hostilities. It was determined that the experience of the US libraries work in wartime is of

great value for the organization and ensuring the functioning of Ukrainian libraries during the Russian invasion of Ukraine in February 2022 and the subsequent war.

The First and Second World Wars had a huge impact on American society, including the libraries system. The libraries of the United States accepted the challenge and worthily withstood all the tests caused by the war, although they caused an active discussion in the library community about the ethics of censorship, propaganda, and the neutrality of the library profession. We determined that during the years of the world wars, the main changes in the work of American libraries were the need to fulfill the requirements of military censorship, to conduct propaganda in the interests of the army, to serve the specific reading needs of the army and to provide for the greatly transformed needs of the rear. It should also be noted that this experience is of great value for Ukraine in the face of the Russian invasion, as the library system has ample opportunities to resist aggression with informational methods that Ukraine should study and use in the interests of national security and defense.

Prospects for further research consist in the analysis of the current areas of activity of Ukrainian libraries and their adaptation to the needs of the time during the period of the full-scale Russian invasion.

Keywords: US library system, American Library Association, World War I, World War II, library service, censorship, propaganda.